

A XENTE DA CULTURA GALEGA ÚNESE NA PLATAFORMA CONTRA A BURLA NEGRA

UNHA ONDADA DE CREATIVIDADE PARA DENUNCIAR A CATÁSTROFE

Rosa Aneiros*

O pasado 25 de novembro o Auditorio de Galicia foi o peirao do que levou áncoras o barco pirata da Plataforma contra a Burla Negra. A bandeira enarborada, negra coma o fuel e coa caveira e as tibias cruzadas como símbolo de morte, preside a singradura de homes e mulleres que non queren calar máis. Os tripulantes, todos eles xente da cultura galega de diversas disciplinas artísticas, quixeron facer da bandeira denuncia e berro de nunca máis. A creatividade como canón. Os berros en voz alta como balas. O teatro como asalto. Os poemas como banda sonora reiterativa contra un goberno inmovilizado por palabras baleiras de contido. O navío Contra a Burla Negra non acepta treguas nin bandeiras brancas de conveniencia, de mentira e de silencio. O asalto á flota armada de negligencia política non admite negociacións. Queren compromisos lexislativos, económicos e sociais que superen a posta en escena mediática e se fagan realidade. Dunha maldita vez. Actualmente, e logo da última asemblea celebrada o día 12 de decembro en Compostela, a Plataforma contra a Burla Negra une os seus azos á Plataforma cívica Nunca Máis, aínda que manterá a súa identidade propia e dinámica autónoma. Esta é a historia dun barco que naceu logo do asasinato do noso mar.

“Somos a Burla Negra. Somos a Plataforma contra a Burla Negra, actores, escritores, pintores, escultores, creadores, profesores, comunicadores, pensadores, faladores... cidadáns deste País indignados e afectados. Cheos de petróleo. Somos todos os que sabemos que non podemos calar mentres nos envorcan de merda”. Baixo esta autodefinición naceu a Plataforma contra a Burla Negra. Non faltou o golpe da botella de cava da frustración, os ventos da ira que izaron as velas e o avituallamento de folgos reunido durante moitos anos de silencio. “Unímonos porque nos consideramos na obriga de responder contundentemente á situación de desgobierno e á falta de xestión que fai desta crise un conflito incontrolable e de consecuencias irreversibles”. A iniciativa, saída do mundo da cultura galega, pretende denunciar a actuación das autoridades no desastre ecolóxico que estamos a vivir e reclamar unha serie de medidas de urxencia para paliar, na medida do posible, os efectos da traxedia do Prestige. “É unha plataforma de acción orientada á denuncia da incompetencia da administración autonómica e estatal e á denuncia da información nos medios públicos”. O colectivo herda o seu nome

do barco do derradeiro pirata galego, Benito Soto. Así tamén, Burla Negra, “é a marea que estamos a padecer nas nosas costas e mesmo nas nosas vísceras; é a actitude irresponsable dos gobernos, unha burla estúpida e escura coa que pretenden calarnos unha vez máis”. Sóbranos chapapote. Sóbrannos bágoas, impotencia e indignación. Sóbranos silencio.

A convocatoria de Luís Bará (concelleiro de Cultura en Pontevedra), Rafa Villar (AELG), Séchu Sendé (AS-PG), Alberte Momán Naval (membro das Redes Escarlatas) e Paula Ríos (colectivo Bambán) reuniu a máis dun cento de persoas dispostas a traballar contra a pasividade. Era o empurrón que se precisaba, un altofalante aberto para moitas persoas de diversos eidos da cultura que desexaba berrar ben alto a súa frustración, o seu desacougo, a súa indignación. A chamada resultou un misto nun estrado de palla. Na asemblea que se prolongou durante varias horas, houbo lugar para os xuramentos, os lamentos e, tamén os proxectos. A treboada de ideas para denunciar a catástrofe do Prestige como desastre ecolóxico, económico e social, puxo de manifesto o pulso duns creadores apegados á realidade do país e concienciados da urxencia de erguer as voces contra o fuel. É un compromiso de reivindicación, pero tamén un compromiso de acción. Calquera creación cultural pode ser arma de denuncia e a proposta da Plataforma é sumar esforzos para canalizar toda a enerxía e converter a ira en creación. Traballar conxuntamente para a realización de accións contundentes de garantido impacto social pareceu quedar como conclusión máis evidente da primeira toma de contacto asembleario. O resultado: a decisión maioritaria de organizar un peche na Casa da Cultura de Laxe como actuación de emerxencia, a creación dun sitio web propio e o apoio contundente á manifestación nacional do día 1 de decembro convocada pola Plataforma Nunca Máis.

Peche en Laxe

A escolla, promovida polo actor Carlos Blanco, non foi aleatoria. Optouse pola vila de Laxe porque nese espazo moitas das persoas presentes na asemblea traballaron arreo durante

moitos anos na serie de ficción "Mareas Vivas". Laxe volvía ser o Portozás da xuíza, de Ladislao, de Currás e de Belinda, pero esta vez foron os actores en carne e óso, Patricia Vázquez, Carlos Blanco, Miguel de Lira, Camila Bossa e Xabier Estévez, entre outros, os que quixeron amosar a súa solidariedade cun dos lugares afectados pola marea negra e onde os veciños manifestaban a desolación de quen ve o seu contorno afundir nunha mancha de petróleo. Do Portozás de ficción co seu plató na praza e nos cons quedou unha vila angustiada pola desgracia chegada polo mar. Na rolda de prensa da presentación, Miguel de Lira destacou a necesidade de concienciámonos dos efectos do desastre que nos afecta a todos "a uns en primeira persoa e a outros en segunda, pero que é responsabilidade de todos nós alzar a voz para que feitos coma este non volvan acontecer e para que non sigan facendo burla de nós xa que temos a sensación de que queren tapar a merda, e a merda continúa aí. Medidas políticas efectivas para que traxedias coma a do Prestige non se repitan; medios de limpeza e rexeneración para as zonas afectadas; transparencia de información da Administración e medios de comunicación foron algunhas das demandas que se escoitaron en Laxe. Ó pé do

establecemento de necesidades prioritarias e denuncias, no peche en Laxe houbo tamén lugar para a creación.

Os alumnos de Belas Artes de Pontevedra que se sumaron dende o primeiro momento, achegaron toda a súa creatividade na elaboración de carteis e faixas para a manifestación do domingo 1 de decembro en Compostela. Dende o martes 26 ó sábado 30 sumaron o seu grao de area de compromiso e solidariedade músicos, poetas, narradores, fotógrafos, artistas plásticos e guionistas. O lazo negro precedía toda manifestación para non esquecer por que estaban alí. Entre outros moitos artistas, por Laxe pasaron Quim Farinha, Bieito Romero, Marilar Aleixandre, Estevo Creus, Lucía Aldao, Cucas, Fran Herbelo, Toñito de Poi, Luísa Castro, Roberto Ribao, Lucía Aldao, Pato, Piti Sanz, Rafa Villar, Séchu Sende, Eduardo Estevez ou Yolanda Castaño, pero tamén nenos da vila e mariñeiros como Guillermo ou Modesto Domínguez, quen acompañou ós pechados coas súas "anédotas", poemas que tiñan o son dos tombos rompendo na beiramar e cheiraban a salitre, aínda que, daquela, só ulían, apestaban a petróleo e frustración.

Puntos clave que demanda a Plataforma Contra a Burla Negra

Éstes son algúns dos puntos clave da declaración de intencións do colectivo Contra a Burla Negra. Estas demandas súmanse ás peticións da Plataforma cívica Nunca Máis, na que esta plataforma está a participar como parte integrante.

- Liberdade de información. Demandan "que os medios públicos que pagamos todos nos informen da realidade sen censuras nin manipulacións".
- Competencia. Esixen "que se actúe con dilixencia e con rapidez, aínda que o dano estea xa feito".
- Responsabilidades ata as últimas consecuencias. Insisten en que "non podemos quedarnos cos brazos cruzados vendo como os que os gobernan non fan nada para evitar que Galicia se afunda na máis profunda das miserias. Menos aínda podemos consentir que os responsables do desastre continúen nos seus cargos como se nada tivese pasado".
- Esixencia dunha valoración real das dimensións do desastre. Piden que "a costa galega sexa declarada zona catastrófica. Resulta absurda e insultante a insistencia das autoridades por minimizar o desastre".

Os pechados non se sentiron sós. Os apoios chegaban dende tódolos recantos do mundo a través do sitio web creado por Vieiros, que abría a fiestra cibernética a apartados onde se alternan información e mensaxes dos internautas. O “Caderno do peche” reuniu as mensaxes dos pechados; o “Libro de visita” congregou as palabras de apoio dos solidarios coa causa e o “Foro” e o “Chat” acolleron propostas de actuación de tipo cultural.

Namentres medio cento de persoas permanecía na Costa da Morte, outros puntos de Galicia recibían as manchas de fuel de carácter artístico-denuncia no corpo de estudantes pintados de negro que pegaban a súa pel petroleada ós edificios da cidade de Santiago. Convocados polo sector do teatro da Plataforma, quixeron motivar con esta acción que todos somos o litoral, ademais de convocar para a manifestación do día 1 de decembro.

Manifestación histórica e Marea Gaiteira

A auga caída a cachón en Compostela durante a manifestación non logrou acalar as voces nin os ánimos. Tanxiase a rabia e o chapapote tinguía os rostros de ira e cansazo. O lema “Impidamos a morte do mar a toda costa” precedía as mans e as consignas da Plataforma contra a Burla Negra. Non faltou a música e o humor (aínda que tamén negro) baixo os milleiros de paraugas que conformaron a marea negra que asolagou as rúas compostelás. A cifra de 200.000 manifestantes foi valorada como un rotundo éxito por parte da Plataforma. O Auditorio acolleu durante esa tarde unha nova asemblea na que se optou pola organización da plataforma cun grupo permanente de traballo que coordine as actuacións do conxunto dos asem-

bleístas, que solucione as cuestións prácticas do día a día e manteña en funcionamento o sitio web como voceiro e lugar de encontro do colectivo.

Un dos froitos máis “ruidosos” desta segunda asemblea foi a convocatoria da Marea Gaiteira, na que os músicos tomaron a voz cantante e puxeron na rúa a máis de vinte mil persoas o 6 de decembro en Santiago con instrumentos musicais para berrar o ¡Nunca Máis! A manifestación, coordinada por Amelga, quixo ser unha parodia dos actos de investidura de Manuel Fraga no que se fai rodear de gaiteiros para proclamar o inicio dos seus mandatos. Tal vez neste caso faltou afinación pero sobraron ganas, sentimento e protesta. Había todo tipo de instrumentos. Acudiron dende os máis convencionais (gaita, tambor, bombo ou pandeiretas), ata os máis orixinais coma potes, culleres, chifres ou calquera outro elemento propio para o balbordo. O estrondo subiu polo Hórreo e rematou na Quintana co son de distintas pezas tradicionais e mailo “Negra Sombra” de Rosalía, interpretada por Uxía Pedreira, Davide e Richard, ademais dos discursos do gaiteiro Ferreirós, Branca Villares e Patricia Vázquez. Como eco das súas voces, a cidade foi testemuña, de novo, da arela de ¡Nunca Máis!, non como súplica, senón como esixencia, así e como a denuncia da incompetencia das autoridades, o abandono dos mariñeiros e da xente das costas, a falta de medios, a manipulación informativa e o incumprimento sistemático da constitución española.

Coordinadora e proxecto de futuro

A coordinadora da Plataforma contra a Burla Negra, acordada por decisión da segunda asemblea, quedou formada por oito persoas de diferentes eidos creativos como Rafa Villar

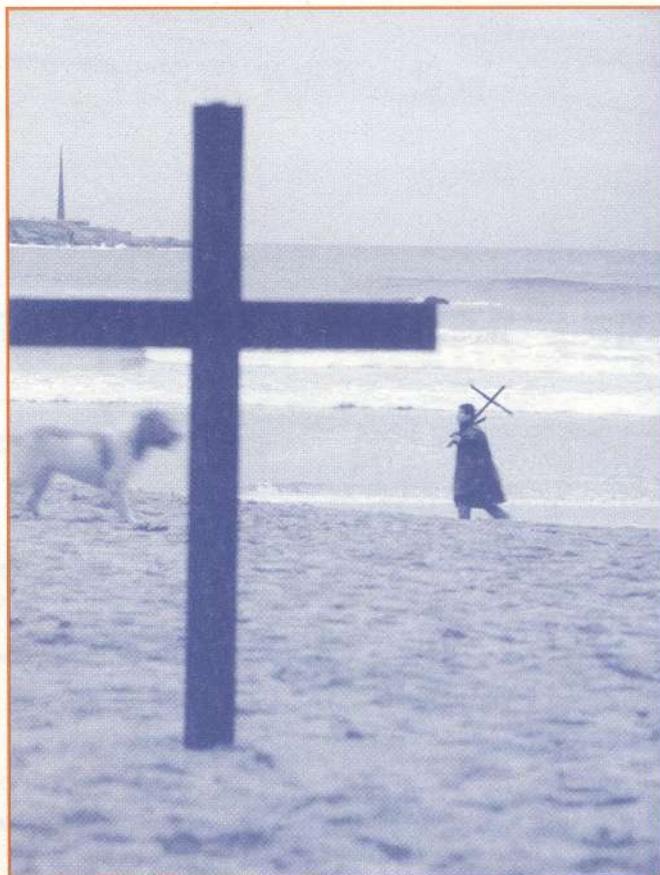

(escrita), Séchu Sende (ensino), Xosé Castro -Pato- (audiovisual), Tomás Lijó (comunicación), Xurxo Souto (música), Quintana Martelo (artes plásticas), Patricia Vázquez (escena) e Xaquín Cuíñas (asociacionismo cultural). A portavoz, motivada por necesidades de proxección pública, foi encomendada a Patricia Vázquez e Xurxo Souto.

Actualmente a Plataforma ten o seu lugar de traballo no local compartido por Amelga e a AS-PG na Avenida de Lugo (Santiago) e conta cun equipamento informático cedido por varios colaboradores.

O obxectivo da coordinadora é organizar ideas e focalizar os esforzos de todo o colectivo cara a accións concretas, contundentes mediaticamente e enordecedoras a nivel institucional e social a curto e medio prazo. Con todo, deixouse claro que a súa capacidade de traballo non pode abranguer a cantidade de ideas que se reciben polo que moitas das propostas contan co compromiso da plataforma para seren apoiadas; difundidas e promovidas pero non organizadas por ela xa que resulta inviable atendelas todas. Así, optouse polo establecemento de Comisións de traballo de proxectos concretos, coordinadas por un responsable e abertas para quen queira participar, para facilitar tanto a dinámica de traballo interna como para descargar á coordinadora de proxectos xa botados a andar.

Na actualidade estase a traballar, entre outras ideas, na organización de varios concertos, a celebración dun Velorio do Mar na cidade da Coruña, unha exposición de artistas plásticos europeos, o proxecto Area Negra dos centros do ensino, unha publicación do colectivo de banda deseñada chamado Chapapote ou a elaboración dun cd que aglutine diversas creacións musicais, audiovisuais e escritas. Non se descartan as chamadas "accións pánico", intervencións sorprendente que produzan un fondo impacto mediático e social para manter vivo o espírito de denuncia da traxedia que estamos a vivir. Todas estas actuacións, desenvolvidas dende unha perspectiva cultural, pretenden concienciar á sociedade da catástrofe que para tódolos eidos (económico, ecolóxico e social) supón esta marea negra. Ante a profusión de actos de tipo benéfico, conséntase que Galicia non precisa caridade senón solidariedade e compromisos claros de intervención ante un desastre provoca-

Xan G. Muras

do e, polo tanto, evitable (nada que ver, pois, cunha catástrofe de tipo natural). A Plataforma Contra a Burla Negra insiste en que esta traxedia ten un efecto dramático a medio e longo prazo polo que continuará coas súas actividades na denuncia contundente da actuación do Goberno e na demanda de apoio ás xentes do mar. A singradura Contra a Burla Negra acaba só de comezar. O seu ronsel fía no mar o compromiso das xentes da cultura galega e, no eco do vento mareiro escóitase, no medio do retroso pirata de *ron, ron, ron, a botella de ron*, unha esixencia, un berro, un reclamo: ¡Burla Negra, nunca máis!

¡Avante toda! ■

DESPECES:

O novo sitio web: <http://www.burlanegra.org> ou <http://www.burlanegra.com>

Unha das grandes conclusións que a nivel comunicativo se pode tirar do desastre do Prestige (ademais do ocultismo e manipulación da Administración e medios de comunicación públicos amplamente denunciados por esta Plataforma) é o emprego masivo de formas de comunicación alternativas que palián a deficiencia das canles habituais de información. Neste sentido, o gran protagonista da crise resultou, sen dúbida, Internet. O mundo web facilita non só a comunicación interna senón a busca de datos alternativos nos milleiros de sitios web existentes. As versións dadas por Portugal e Francia sobre a situación do barco, así como a repercusión mediática internacional (profundamente crítica coa actuación governamental española) serviron para evitar as lagoas e mentiras vertidas dende a Moncloa. O nacemento do enlace da Plataforma é froito dun esforzo de urxencia realizado por Vieiros que axiña se viu desbordado pola participación de internautas de dentro e fóra do país. Este sitio, ademais de ser lugar de encontro de múltiples visitantes, serve como voceiro de información de tódalas actividades levadas a cabo polo colectivo. Polo recuncho navegan miles de persoas a diario (unhas cinco mil segundo os mantedores da páxina que chegan a picos de sete mil) para vehiculizar toda a frustración a impotencia e as ganas de facer algo contra a negligencia institucional. A reforma do sitio web (baixo os dominios <http://www.burlanegra.com> e <http://www.burlanegra.org>), cun profundo traballo dende o punto de vista do deseño, permite un contacto directo cos grupos de traballo, facilita a comunicación coa coordinadora e dá información puntual sobre o calendario de accións de protesta que teñen lugar tanto no país como fóra para que se sumen a ela as persoas que así o desexen.

* Rosa Aneiros participa na Plataforma Contra a Burla Negra.